

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ З УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

*С.Я. Гриньов
Полтава, Україна*

Підготовка фахівців управління проектами на кафедрі педагогічної майстерності та менеджменту передбачає:

- визначення концептуальних засад розвитку педагогічної системи чи виробництва;
- розробку перспективних варіативних моделей;
- визначення стратегічних напрямків управлінської діяльності та принципів їх координації;
- обґрунтування соціокультурних результатів здійснення проекту та їх наслідки;
- планування дій щодо реалізації проекту;
- об'єднання однодумців розробки проектної ідеї;
- організація формувальних експериментів з метою перевірки, реалізації варіативних проектних моделей;
- рефлексивне оформлення й експертиза наслідків реалізації проекту і співвіднесення його з вихідними замислами і всіма проміжними кроками на шляху до втілення.

Система підготовки фахівців управління проектами виступає епіцентром розвитку проектних практик, нових зразків проектної діяльності.

Підготовка фахівців спеціальності 8.18010013 „Специфічні категорії. Управління проектами” забезпечений необхідними нормативними документами: освітньо-кваліфікаційними характеристиками, освітньо-професійними програмами, навчальними планами і типовими програмами навчальних дисциплін, які відповідають основним вимогам чинного законодавства за освітньо-кваліфікаційному рівню підготовки – магістр.

Планування навчально-виховного процесу зі спеціальності 8.18010013 «Специфічні категорії. Управління проектами» відбувається відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики, освітньо-професійної програми, навчального плану, робочих програм навчальних дисциплін, планів семінарських занять, програми практики, методичних рекомендацій і тематики кваліфікаційних магістерських робіт, методичної документації для організації самостійної роботи студентів, наявності контрольних питань для проведення іспитів, критеріїв оцінювання знань студентів з дисциплін навчального плану. Комплекс навчально-методичної документації забезпечує якісну підготовку фахівців зазначеної спеціальності.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика (ОКХ) встановлює кваліфікаційні вимоги до соціально-виробничої діяльності випускника-магістра вищого навчального закладу зі спеціальності 8.18010013 «Специфічні категорії. Управління проектами» і державні вимоги до властивостей та якостей особи, яка здобула вказаний освітній рівень відповідного фахового спрямування.

Змістове завдання діяльності магістра – досконале володіння сучасними педагогічними технологіями та методами організаційно-управлінської роботи в навчальних закладах, досвід розробки, аналізу та апробації нових технологій навчання та виховання.

Магістр готується до управління проектною діяльністю підприємств, установ та організацій (як у сфері освіти, так і поза нею). Магістр також підготовлений до підвищення кваліфікації шляхом навчання в аспірантурі.

Зміст науково-теоретичної і практичної підготовки магістрів визначається навчальним планом спеціальності 8.18010013 «Специфічні категорії. Управління проектами», кваліфікація 1238 «Керівник проектів та програм» (освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр) та навчальними програмами і робочими навчальними програмами дисциплін, які розроблені кафедрами і затверджені в установленому порядку. Підготовка магістрів здійснюється протягом одного року на базі вищої освіти. Навчальний план складений відповідно до Галузевого стандарту вищої освіти, затверджений ректором і погоджений з МОН України, науково-методичною комісією МОН України з напряму підготовки „Специфічні категорії” й Інститутом інноваційних технологій та змісту освіти МОН України. Освітньо-кваліфікаційна характеристика і освітньо-професійна програма є складовими Галузевого стандарту вищої освіти з напряму підготовки „Специфічні категорії”, а варіативна частина ОПП затверджена ректором університету.

Основним нормативним документом, що визначає організацію навчального процесу, є навчальний план. Навчальний план зі спеціальності 8.18010013 «Специфічні категорії. Управління проектами» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» розроблено викладацьким складом кафедри педагогічної майстерності та менеджменту Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, розглянуто і затверджено Вченою радою університету відповідно до освітньо-професійної програми та вимог Міністерства освіти і науки України. Цей документ визначає графік навчального процесу, перелік, послідовність та час вивчення навчальних дисциплін, типи навчальних занять та терміни їх проведення, а також форми проведення підсумкового контролю.

Нормативна кількість залікових одиниць для підготовки магістра становить 60 кредитів (2160

год.) на річний термін навчання. На аудиторні заняття відведено на денному відділенні 618 год. (28,6 %), на заочному – 182 (8,43 %).

За навчальним планом термін засвоєння освітньої програми підготовки магістра за спеціальністю 8.18010013 «Специфічні категорії. Управління проектами» складає 52 тижні, а саме: теоретичне навчання – 26 тижнів; підготовка магістерської роботи – 7 тижнів; екзаменаційна сесія – 3 тижні; управлінська практика (стажування) в навчальних закладах – 4 тижні; державна атестація – 2 тижні; канікули – 10 тижнів.

Перелік нормативних дисциплін повністю відповідає освітньо-професійній програмі підготовки магістра зі спеціальності 8.18010013 „Специфічні категорії. Управління проектами”. Серед курсів нормативної частини слід відмітити такі: управління освітнім процесом, процеси управління проектом, управління професійною діяльністю, технологія управління проектами, менеджмент та управління інтелектуальною власністю.

Вибіркові навчальні дисципліни встановлюються для задоволення освітніх і освітньо-кваліфікаційних потреб магістрантів з метою формування спеціальності 8.18010013 „Специфічні категорії. Управління проектами”, більш ефективного використання можливостей і традицій факультету, потреб регіону.

Варіативна частина становить 324 год. (9 кредитів). Із них на дисципліни, які встановлює університет відведено 189 год. (58 %), а на дисципліни за вибором магістрантів 135 год. (42%). Варіативна частина затверджена ректором університету (перелік вибірових навчальних дисциплін; анотації до навчальних програм цих дисциплін; знання і уміння, які повинні отримати магістранти). Серед вибіркової частини слід відзначити такі актуальні навчальні курси: вища освіта і Болонський процес, управління інноваційними проектами, засоби діагностики якості підготовки, тестові технології контролю, освітні проекти та програми. Ці курси суттєво доповнюють базову підготовку майбутніх керівників, поглиблюють їх знання з ряду актуальних професійних проблем, формують додаткову кваліфікацію.

У навчальному плані передбачене стажування (практика проектної діяльності) в другому семестрі. У цілому на нього відводиться 324 год. (9 кредитів). Підготовка магістра завершується державним іспитом із дисципліни процеси управління проектом та захисту магістерської кваліфікаційної роботи з фаху.

Зміст навчального плану магістрів цілком відповідає державним вимогам, потребам ринку праці та задовольняє їх професійні й особистісні прагнення. Зміст підготовки магістрів є логічним продовженням базової вищої освіти і забезпечує безперервність та наступність формування особистості майбутнього керівника.

На основі навчального плану було розроблено і затверджено ректором робочі навчальні плани з окремих дисциплін. Навчальний план забезпечений всіма програмами навчальних дисциплін, програмою стажування. Програми навчальних дисциплін і програма стажування розроблені викладачами кафедр і затверджені в установленому порядку.

Робочі навчальні програми дисциплін розроблені на період дії програми навчальної дисципліни і затверджені керівництвом університету.

Із метою методичного забезпечення виконання навчальних планів і програм до кожної дисципліни колективом кафедри педагогічної майстерності та менеджменту створені навчально-методичні комплекси, до складу яких входять навчальні програми, робочі навчальні програми, конспекти лекцій, методичні матеріали до лабораторних і практичних занять, а також до самостійної роботи студентів; методичні матеріали для написання кваліфікаційних (магістерських) робіт; методичні вказівки по використанню ПЕОМ з дисципліни; пакети контрольних завдань для комплексної перевірки залишкових знань, екзаменаційні білети чи залікові питання, пакети візуального супроводження курсу: роздатковий матеріал, наочні посібники, технічні засоби навчання, прикладні комп’ютерні програми тощо.

Основними формами організації навчання магістрів є: лекції, практичні, індивідуальні та семінарські заняття, наукові семінари, управлінська практика (стажування), що проводиться на базі освітніх та не освітніх організацій м. Полтави та Полтавської області.

З кожної навчальної дисципліни відповідні кафедри формують комплекс навчально-методичної документації, який визначає зміст, методи підготовки, форми і засоби контролю та оцінки результатів навчальної та наукової роботи студентів-магістрантів.

За всіма дисциплінами навчального плану зі спеціальності 8.18010013 «Специфічні категорії. Управління проектами» розроблено робочі навчальні програми дисциплін, що є нормативними документами ПНПУ. Робочі програми розглядаються на засіданні кафедри педагогічної майстерності та менеджменту та затверджуються вченою радою природничого факультету. Робочі програми передбачають поглиблену фундаментальну, психолого-педагогічну, методичну та практичну підготовку магістрантів. Програми визначають змістовий обсяг дисциплін, рівень сформованості знань, умінь та

навичок, перелік рекомендованих підручників, інших методичних та дидактичних матеріалів, критерії успішності навчання та засоби діагностики успішності навчання. У кожній робочій програмі міститься план семінарських (практичних) занять, а за кожною темою дисципліни розроблені методичні вказівки, що містять відповідні рекомендації щодо їх дидактичного забезпечення. Вони розробляються провідними фахівцями університету, затверджуються навчально-методичними радами відповідних факультетів та навчально-методичним відділом Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Рекомендована тематика завдань самостійної роботи (підготовки рефератів), курсових робіт та тематика дипломних робіт охоплює всі напрямки проектної діяльності для вирішення конкретних завдань щодо вдосконалення діяльності організацій сфери освіти шляхом реалізації проектів різного напрямку і затверджується рішенням ради природничого факультету. Для підготовки і оформлення завдань самостійної роботи, у тому числі курсової і магістерської робіт викладачами кафедри менеджменту розроблені типові рекомендації, обговорені та узгоджені на засіданнях кафедри педагогічної майстерності та менеджменту.

Усі викладачі, що забезпечують навчальний процес, проводять заняття на високому науково-теоретичному та методичному рівні, що відповідає вимогам вищого навчального закладу. Під час проведення занять використовуються інтерактивні методи навчання, вирішення професійних завдань і ситуацій, диспути і дискусії, обговорення і ділові ігри. Викладачі володіють сучасними технологіями організації та проведення навчальних занять, побудованими на особистісно зорієнтованому підході, докладають чимало зусиль для формування проектно-управлінської компетентності магістрів.

Важливу роль у підготовці фахівця відіграє чітко організована самостійна робота студентів: підготовка індивідуальних творчих завдань, поглиблене вивчення певної теми, робота над проблемними питаннями до розділів тем, запропонованих для самостійного вивчення, тощо.

Самостійна робота студентів забезпечується науковою і навчально-методичною літературою бібліотечного фонду університету та методичних кабінетів відповідних кафедр. Ефективність засвоєння контролюється у відповідності з вимогами, передбаченими Положенням «Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах».

У навчальному процесі використовуються такі форми контролю знань студентів: різні види контрольних робіт, тестування, контрольні опитування, реферати, есе, творчі проекти, захист моделей проекту, студентські наукові роботи, комплексні контрольні роботи, заліки, іспити, державна атестація (захист магістерської роботи). Контроль знань магістрантів включає поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться з метою виявлення якості навчального процесу і його результатів, який здійснюється систематично протягом всього навчального року під час занять, семінарів, колоквиумів, ділових ігор, співбесід тощо. Такий контроль забезпечує своєчасне виявлення труднощів і мобільність у корекції навчального процесу. Поточний контроль здійснюється викладачами за планом факультету та контролюється завідувачем кафедри.

Підсумковий контроль проводиться з метою визначення результатів навчання. Вища його форма – державна атестація. Державна атестація здійснюється державною екзаменаційною комісією після повного виконання навчального плану за спеціальністю шляхом складання комплексного кваліфікаційного іспиту з дисциплін, що вивчалися, а також написання та наступного захисту магістерської кваліфікаційної роботи.

Система контрольних заходів та критеріїв оцінок знань студентів відповідають „Положенню про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах”. Для вивчення рівня знань студентів та магістрантів для кожного контрольного заходу з навчальних дисциплін розроблені критерії оцінювання.

У магістерських роботах акцентується увага на сучасних проблемах, що стосуються управління проектами в організаціях. Це дає студентам підстави розглядати проблему не тільки теоретично, а й знаходити шляхи використання набутих знань у практичній діяльності. Магістерська робота виступає засобом підвищення професійного рівня студентів. Студентам рекомендується перелік тем магістерських робіт. Теми робіт студенти обирають вільно, відповідно до своїх особистісно-професійних інтересів. Протягом підготовки магістерських робіт студенти отримують від наукових керівників, викладачів кафедри індивідуальні консультації. Високий рівень значної частини магістерських робіт забезпечується обізнаністю студентів з проблемами сучасної науки, вмінням аналізувати теоретичний матеріал, навичками здійснення наукового дослідження.

До засобів діагностики якості набутих знань у галузі вищої освіти відносяться комплексні контрольні роботи (ККР) з гуманітарних, фундаментальних та фахових дисциплін. ККР розробляються відповідними кафедрами з урахуванням освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця та робочих програм з навчальних дисциплін.

Складовою частиною професійної підготовки магістра є практичне засвоєння усіх елементів проектної діяльності. Управлінська практика (стажування) здійснюється з урахуванням основних видів професійної діяльності, до яких повинен бути підготовлений майбутній керівник.

Зміст практики студентів визначено Програмою практики, яку розроблено кафедрою педагогічної майстерності та менеджменту відповідно до Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. Виробництва та організації, де студенти будуть проходити практику, стають об'єктом проведення самостійного прикладного дослідження та виконання експериментально-дослідної роботи на фактичних даних їх функціонування в сучасних умовах.

З метою практичної підготовки здійснюється використання наступних баз практик: Полтавський експертно-технічний центр Державного національного інституту охорони праці, Приватне товариство «Коло» м. Полтава, ТОВ «Будінвест СМ» м. Полтава, ТОВ «Полтавська лісоторговельна база», Мала академія мистецтв імені Раїси Кириченко, Полтавське обласне управління Державного департаменту України з питань виконання покарань, Виконавчий комітет Полтавської міської ради, Виконавчий комітет Октябрської районної у м. Полтаві ради, Виконавчий комітет Ленінської районної у м. Полтаві ради.

Перед проходженням управлінської практики відбуваються установчі конференції, на яких магістранти ознайомлюються з порядком проведення практики, її програмою, отримують індивідуальні завдання, пов'язані з науково-дослідною роботою. Виконання цих завдань дозволяє поєднати теоретичні знання магістранта з практикою роботи керівника. Практика завершується письмовим звітом практиканта, поданням ним необхідної документації, після чого студент отримує диференційований залік. На підсумковій конференції, що проводиться кафедрою, узагальнюється здобутий студентами під час практики професійний досвід.

Важливим засобом формування професійної компетентності магістрантів є залучення їх до науково-дослідної роботи. Наукові дослідження – це джерело педагогічного пошуку, що сприяє збагаченню теорії та практики педагогічної науки і забезпечує глибоке розуміння сутності педагогічних явищ, інноваційне розв'язання неординарних завдань у сфері управління проектами.

Згідно з навчальним планом і програмою підготовки магістра, кожен студент педагогічного вищого навчального закладу повинен оволодіти як теоретичними знаннями, так і мати уявлення про засоби, за допомогою яких ці знання були здобуті, тобто оволодіти методами наукового пізнання. Це дає можливість запобігти догматичному накопиченню інформації у процесі навчання й сприяти формуванню творчого наукового мислення студентів.

Науково-дослідна робота магістрантів – один з основних видів діяльності, який є логічним продовженням і поглибленням навчального процесу шляхом вивчення конкретних тем і проблем, завдяки використанню системи форм та методів педагогічних досліджень, що сприяє розвитку у магістрантів наукового мислення, потреби в інтелектуальному становленні, саморозвитку та самовихованні.

Наукові дослідження студентів-магістрантів організовуються кафедрою згідно з тематикою і проблематикою кваліфікаційних магістерських робіт.

Кафедрою педагогічної майстерності та менеджменту ПНПУ розроблено методичні вказівки до виконання, оформлення та захисту дипломної роботи магістра, затверджені рішенням вченої ради природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка.

Професорсько-викладацький склад кафедри педагогічної майстерності та менеджменту, що забезпечує навчальний процес на спеціальності, працює над активізацією роботи з підготовки конспектів лекцій, навчальних посібників та підручників, методичних матеріалів та вказівок до практичних занять, виконання магістерських робіт, організації самостійної та аудиторної роботи студентів.

Наявність магістратури створює сприятливі умови для реалізації творчих можливостей і наукових інтересів обдарованої студентської молоді, розширює можливості університету для створення завершеної ступеневої підготовки висококваліфікованих фахівців.

ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ НАУКИ ПРО ХАРЧУВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

***В.С. Гриньова
Полтава, Україна***

Харчування визначає здоров'я студентської молоді, її фізичний, психологічно-емоційний стан та підтримує життєдіяльність організму. Від належної якості харчування залежить здатність до навчальної діяльності та їх самопочуття.

Їжа містить понад 600 речовин, необхідних для нормального функціонування молодого організму. Кожна з цих речовин посідає певне місце в складному гармонійному механізмі біохімічних процесів і сприяє належному фізичному розвитку студентської молоді [2], що заслуговує особливу увагу, тому що здоров'я молоді є умовою створення міцного суспільства.

Історія розвитку науки про харчування характеризується довгим старанним вивченням, проведенням експериментів вченими різних епох і держав. Так сформувалася сучасна теорія раціонального харчування. Історія становлення науки про харчування дослідне три базові теорії: античну теорію харчування, теорію збалансованого харчування і теорію адекватного харчування. Останнім часом